

9	—	 Niemcy	0.905	▲ 0.002
10	—	 Szwecja	0.904	▲ 0.003
11	—	 Szwajcaria	0.903	▲ 0.002
12	—	 Japonia	0.901	▲ 0.002
13	▲ (1)	 Hongkong	0.898	▲ 0.004
14	▼ (1)	 Islandia	0.898	▲ 0.002
15	—	 Korea Południowa	0.897	▲ 0.003
16	—	 Dania	0.895	▲ 0.002
17	—	 Izrael	0.888	▲ 0.002
18	—	 Belgia	0.886	▲ 0.001
19	—	 Austria	0.885	▲ 0.002
20	—	 Francja	0.884	▲ 0.001
21	—	 Słowenia	0.884	▲ 0.002
22	—	 Finlandia	0.882	▲ 0.002
23	—	 Hiszpania	0.878	▲ 0.002
24	—	 Włochy	0.874	▲ 0.001

Lista państw świata według wskaźnika rozwoju społecznego, kraje bardzo wysoko rozwinięte [w:] Wikipedia

[dostęp 30 kwietnia 2013], dostępny w Internecie:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Lista_pa%C5%84stw_%C5%9Bwiata_wed%C5%82ug_wska%C5%BAnika_rozwoju_spo%C5%82ecznego,

46. Europa i chrześcijaństwo

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- ukazanie roli chrześcijaństwa w kulturze europejskiej,
- kształtowanie postawy wdzięczności i odpowiedzialności za duchowe dziedzictwo Europy.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- samodzielnie wymienia zasługi chrześcijaństwa dla kultury europejskiej,
- wskazuje na konsekwencje, jakie dla kultury europejskiej mogłoby przynieść, nieprzyjęcie chrześcijaństwa przez narody Europy,
- wymienia dary religijne, jakie Europie dało chrześcijaństwo,
- w oparciu o treści lekcji argumentuje, dlaczego Europa nie powinna odcinać się od swoich chrześcijańskich korzeni.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Europa,
- chrześcijaństwo,
- dziedzictwo europejskie,
- święci Cyryl i Metody.

4. WARTOŚCI

- wdzięczność za chrześcijańskie dziedzictwo Europy.

5. SCHEMAT LEKCJI

- kultura europejska,
- Europa bez korzeni chrześcijańskich,
- ważność chrześcijaństwa dla Europy,
- wartość korzeni chrześcijańskich naszego kontynentu.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Metoda – skojarzenia. Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło KULTURA EUROPEJSKA. Następnie prosi uczniów o podanie skojarzeń z tym hasłem; wybrany uczeń wypisuje skojarzenia na tablicy. Podsumowanie: nauczyciel zwraca uwagę na to, czy wśród skojarzeń pojawiły się te, które są związane z religią i chrześcijaństwem. Jeśli tak, to podkreśla je, jeśli nie, to uzupełnia wypowiedzi uczniów, mówiąc o chrześcijańskich korzeniach Europy.

Rozwinięcie tematu

Metoda – dyskusja. Nauczyciel zapisuje na tablicy wyrażenie: „Europa bez chrztu i chrześcijaństwa”. Następnie uczniowie podają pomysły co byłoby, gdyby do Europy nie dotarło chrześcijaństwo, gdyby nie było jej chrześcijańskiego dziedzictwa. W dyskusji nauczyciel powinien uwzględnić najważniejsze dziedziny życia:

- 1) kultura i sztuka,
- 2) nauka i oświata,
- 3) rolnictwo,
- 4) przemysł i wynalazki.

Wskazując na konsekwencje, jakie w kulturze europejskiej przyniosłoby odrzucenie chrześcijaństwa, powinno się wymienić zasługi chrześcijaństwa dla Europy, w tym: zasługi zakonów, osób duchownych i świeckich, które miały wpływ na rozwój całokształtu kultury europejskiej (zob. podręcznik). Podsumowanie:

nauczyciel podkreśla wpływ chrześcijaństwa na dzisiejszy kształt Europy i znaczenie chrześcijańskich korzeni kontynentu (zob. podręcznik „Przeczytaj”). Nauczyciel przypomina postaci świętych Cyryla i Metodego i ich wpływ na języki europejskie w rozkrzewianiu wiary (zob. podręcznik „Poszli za Chrystusem”). Nauczyciel zwraca jednak szczególnie uwagę, nie na zewnętrzne „zyski”, jakie Europa otrzymała dzięki chrześcijaństwu, ale na dziedzictwo duchowe i dary „ściśle religijne”.

Metoda – plakat. Nauczyciel dzieli uczniów na trzy, czteroosobowe zespoły, które otrzymują duże arkusze papieru; zadaniem uczniów jest przygotowanie plakatu zachęcającego Europejczyków do powrotu do chrześcijańskich korzeni, w nawiązaniu do historycznego dziedzictwa Europy i wpływu wiary chrześcijańskiej na losy Europy. Podsumowanie – nauczyciel zadaje pytanie: dlaczego warto wracać do chrześcijańskich korzeni naszego kontynentu? Uczniowie wymieniają argumenty, które wcześniej przedstawili na plakacie.

Zakończenie

Tekst „Zapamiętaj” z podręcznika.

Notatka

Tekst „Zapamiętaj” z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) historia – chrześcijańskie korzenie Europy,
- 2) geografia – wpływ chrześcijaństwa na odkrycia geograficzne,
- 3) fizyka – astronomia a chrześcijańscy odkrywcy,
- 4) język polski – wpływ chrześcijaństwa na rozwój piśmiennictwa i czytelnictwa, na zachowanie dzieł literackich.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Lekcję można rozpocząć odczytaniem tekstu z działu „Przeczytaj”. Można także, jako wstępne hasło do dyskusji, wybrać CHRZEŚCIJAŃSTWO i wypisać skojarzenia, jakie nasuwają się z tym pojęciem.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

PRZECZYTAJ

Papież: nie zrozumiemy Europy bez chrześcijaństwa

Nie można zrozumieć tożsamości Europy bez chrześcijaństwa – powiedział Jan Paweł II w przemówieniu przed modlitwą Regina Coeli na placu św. Piotra w Watykanie.

– W tych dniach Europa przeżywa kolejny ważny etap w swej historii: dziesięć nowych krajów wstępuje do Unii Europejskiej. Dziesięć narodów, które już z racji kultury i tradycji były i czuły się narodami europejskimi, uzyskuje członkostwo tej Unii Państw – dodał.

Papież zaznaczył, że „jedność narodów europejskich, jeśli chce być trwała, nie może jednak dotyczyć tylko gospodarki i polityki”. – Jak przypominałem, podczas mej pielgrzymki do Composteli w listopadzie 1982 r., dusza Europy i dzisiaj pozostaje zjednoczona, ponieważ odwołuje się do wspólnych wartości ludzkich i chrześcijańskich. Dzieje kształtowania się narodów europejskich szły w parze z ewangelizacją. Dlatego, mimo kryzysów duchowych, jakie naznaczyły życie kontynentu, aż do naszych dni, nie można zrozumieć jego tożsamości bez chrześcijaństwa – mówił Jan Paweł II.

Papież przypomniał o niemałym wkładzie Kościoła „w umocnienie jej jedności kulturalnej i duchowej, w szczególności poprzez specjalne synody dla Europy, w roku 1990 i 1999”.

– Ożywcze soki Ewangelii mogą zagwarantować Europie rozwój zgodny z jej tożsamością, w wolności i solidarności. Tylko Europa, która nie usunie, lecz odkryje na nowo swe chrześcijańskie korzenie, może stanąć na wysokości wielkich wyzwań trzeciego tysiąclecia: pokoju, dialogu między kulturami i religiami, ochronie stworzenia – podkreślił Jan Paweł II i przypomniał, że „wszyscy wierzący w Chrystusa na Zachodzie i na Wschodzie wezwani są do wniesienia swego wkładu w to ważne przedsięwzięcie dzięki otwartemu i szczeremu dialogowi ekumenicznemu”.

Papież: nie zrozumiemy Europy bez chrześcijaństwa [w:] Ekai.pl

[dostęp 18 maja 2013], dostępny w Internecie:

http://ekai.pl/europa/kosciol_o/jp2/x7149/papiez-nie-zrozumiemy-europy-bez-chrzescijanstwa/?print=1

PRZECZYTAJ

Święci patronowie Europy

Dnia 11 lipca przypada wspomnienie liturgiczne św. Benedykta z Nursji, benedyktyńskiego opata z V w., 23 lipca, wspomnienie św. Brygidy, szwedzkiej mistyczki z XIV w., 9 sierpnia, św. Teresy Benedykty od Krzyża, żydowskiej męczennicy katolickiej z Holocaustu, wcześniej, 29 kwietnia, obchodziliśmy wspomnienie św. Katarzyny ze Sienny, tercjarki dominikańskiej XIV w., i jeszcze wcześniej, 14 lutego, wspomnienie św. Cyryla i Metodego, misjonarzy słowiańskiej Europy IX w.

Tym, co łączy wszystkie te postacie jest to, że zostali ogłoszeni przez ostatnich papieży – świętymi patronami Europy. Idea ustanowienia specjalnego patronatu dla Europy jest stosunkowo nowa i pochodzi z XX w., kiedy to twórcy współczesnego porządku europejskiego zaczęli poszukiwać różnych form integracji narodów i państw naszego kontynentu. Zwrócenie się do idei świętych patronów chrześcijaństwa jest sygnałem, by uwypuklić wartości duchowe, które wyznaczały dotychczasowy kierunek przemian cywilizacyjnych i przyczyniły się do ustalenia ich chrześcijańskiej tożsamości. Niestety, obserwuje się dziś niebezpieczne tendencje odchodzenia od tych wartości i budowanie integracji europejskiej na zupełnie obcych fundamentach światopoglądowych, z wyraźnym ukierunkowaniem tylko na postęp ekonomiczno-gospodarczy, kosztem jej tożsamości. W tym kontekście, idea patronów Europy, ma być również wyrzutem sumienia i drogowskazem dla kierunku współczesnych przemian cywilizacyjnych.

Idea świętego patronatu

Idea patronatu towarzyszy bodajże każdej cywilizacji. W czasach antycznych powszechna była wiara, że każdym miastem opiekuje się jakiś bóg lub inna istota duchowa. I tak, Atenami na przykład opiekowała się bogini Atena, Rzymem z kolei – Jowisz Kapitoński. Tradycja żydowska wprowadziła ideę świętej obecności Boga Jahwe pośród swego ludu, która to obecność udzielała się w postaci aniołów i duchów wykonujących polecenia Boga. Szczytem tej obecności było wcielenie Syna Bożego i Jego trwanie w Duchu i Prawdzie powołanego przezeń Kościoła, a poprzez niego i chrześcijańskiego świata. Owocem tego było nauczanie Kościoła o aniołach stróżach, którzy od początku towarzyszą każdemu człowiekowi w czynieniu

dobra, a później świętych patronach chrztu i bierzmowania. Św. Jan w swej Apokalipsie mówi o aniołach (patronach) poszczególnych starożytnych metropolii, do których kierował on swe pasterskie napomnienia w obliczu ochłodzenia ich gorliwości religijnej. Aniołowie miast, wkrótce zostali wyparci przez ich świętych patronów, a idea świętego patronatu zaczęła obejmować już nie tylko miasta, ale i całe narody i ich państwa. I tak od początku, swoistymi patronami Kościoła i chrześcijańskiego świata zostali św. Józef i Matka Boża, opiekunowie Jezusa Chrystusa, więc i Jego dzieła zbawczego. Oni też patronowali wszelkim poczynaniom Kościoła, szczególnie w newralgicznych momentach historii oraz w dziełach reformy. Nic dziwnego, że są oni patronami niemalże wszystkich zakonów oraz zgromadzeń zakonnych. Nad narodami i całymi państwami chrześcijańskimi zaczęli roztaczać swą niebiańską opiekę patronowie w jakiś sposób z nimi związani, będąc ich znakiem rozpoznawczym. I tak na przykład, św. Jerzy stał się patronem narodu i królestwa Anglii, św. Jakub Mniejszy, Apostoł, patronem Hiszpanii, św. Wojciech Biskup, Męczennik, patronem Polski. Swojego świętego patrona miały również uniwersytety, stany społeczne oraz cechy zawodowe.

Święty patronat dla Europy

Idea niebiańskiego patronatu nad kontynentem europejskim jest formalnie nowa i pochodzi z ubiegłego stulecia jako odpowiedź na wyzwania laicyzacyjne i ateistyczne współczesnej Europy. Ma jednak swoje korzenie w ogólnym patronacie Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa nad całym chrześcijaństwem, które od IV w. po Chr. nieprzerwanie dominowało na kontynencie europejskim pod przewodnictwem Rzymu i Watykanu. Tym, co je łączyło była wiara, język, tradycja i kultura łacińska. To właśnie w Europie, pod ich wpływem, powstawały solidne fundamenty cywilizacji chrześcijańskiej, które osiągnęły swój największy rozkwit w okresie średniowiecza. Nic dziwnego, że ostatni papież XX w. za patronów Europy podali głównie świętych mężów i święte niewiasty właśnie z okresu średniowiecza, ponieważ to oni wyznaczyli staremu kontynentowi podstawy jego tożsamości:

– św. Benedykt z Nursji (480-547) ogłoszony w 1964 r. przez Pawła VI, z racji ustalenia reguły, łączącej tradycje chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu, na której później opierały się

zakony, które z kolei ocaliły cywilizację Europy przed barbarzyńskim zalewem V-IX wieku;

– św. Cyryl (827-869) i św. Metody (815-885), ogłoszeni w 1980 r. przez Jana Pawła II, symbolizują „dwa płuca” Europy, a więc zjednoczenie obu części Europy: Wschodniej i Zachodniej;

– św. Brygida Szwedzka (1302-1373), ogłoszona przez Jana Pawła II w 1999 r., wraz z dwiema innymi świętymi: Katarzyną ze Sieny (1347-1380) oraz Teresą Benedyktą od Krzyża, zwaną pod świeckim imieniem Edyty Stein (1891-1942), z racji ich wyjątkowego wkładu intelektualnego i społecznego w rozwój, i obronę cywilizacji chrześcijańskiej w okresie słabości polityczno-moralnej papieżstwa.

Jak więc widać, Paweł VI i Jan Paweł II wyznaczyli Europie patronów, ukazując ich rolę w dziele budowy łańskiejszej kultury i tożsamości. Tym samym, papieże ci, pokazali w tych świętych drogę dla Europy, przypomnieli o jej chrześcijańskich korzeniach, jej bogactwie cywilizacyjnym, kulturowym, duchowym i religijnym.

Znaczenie świętych patronów dla Europy

Za o. Józefem Mareckim OFMCap. (*Czasy katedr – czasy uniwersytetów*), można podać następujące znaczenie niebiańskich patronów dla Europy:

1. Byli powołani do życia we wspólnotach zakonnych.
2. Ich wspólną płaszczyzną była działalność religijna i zaangażowanie się w sprawy Kościoła.
3. Oddziaływali na ludzi różnych języków, kultur, środowisk.
4. Byli znakiem nadziei, jedności Kościoła i zapowiedzią ekumenizmu.
5. Są symbolami pokuty i nawrócenia oraz pojednania.
6. Charakteryzowali się działalnością misjonarską.
7. Troszczyli się o zachowanie kultury łańskiejszej i wartości cywilizacji Zachodu w okresie zagrożenia.
8. Ukazywali wyższość wartości duchowych nad materialnymi.
9. Tworzyli społeczność chrześcijańską (*civitas christiana*).
10. Poszukiwali prawdy w życiu i konsekwentnie w niej trwali aż do śmierci, i to nierzadko męczeńskiej.

Ks. Ryszard Groń, *Święci patronowie Europy* [w:] *Ja Katolik*

[dostęp 5 czerwca 2013], dostępny w Internecie:

<http://www.jakatolik.com/artykuly/Swieci-patronowie-Europy>

POSZLI ZA
CHRYSZTUSEM

Święci patronowie Europy

Święty Benedykt z Nursji

Urodził się około 480 r. w Nursji (obecnie Norcia) w środkowych Włoszech, w bogatej rodzinie ziemiańskiej. Studiował prawo w Rzymie, lecz zgorzony stylem życia jego mieszkańców, szukając modlitewnego skupienia, osiadł jako pustelnik na Monte Cassino. Zaszył się w grocie niedaleko Subiaco. Z czasem za jego przykładem poszli inni. Dla tworzącej się wspólnoty Benedykt opracował regułę zakonną, której podstawą było zalecenie *ora et labora* (módl się i pracuj). Potrzeba reform w kościele nie dawała mu spokoju. Klasztory benedyktyńskie powstały w całej Europie, a tysiące mnichów trudniło się przepisywaniem starożytnych oraz chrześcijańskich tekstów, ocalając dla przyszłych wieków dorobek kultury greckiej i rzymskiej. W 1964 r. z okazji poświęcenia odbudowanej bazyliki na Monte Cassino, papież Paweł VI ogłosił św. Benedykta – głównym patronem Europy.

Święci Cyryl i Metody

Bracia ci, byli z pochodzenia Grekami, pochodzili z Salonik. Zнали język słowiański i dlatego około połowy IX w. zostali wysłani przez cesarza bizantyjskiego Michała III z misją chrystianizacyjną na Morawy. Nawrócony książę morawski wprowadził chrześcijaństwo w zdobytym przez siebie kraju Wiślan, czyli w Małopolsce. Niewykluczone, że biskup chrześcijański rezydował w Krakowie sto lat przed chrztem Mieszka I. Ponieważ ani w alfabecie greckim, ani w łacińskim nie było znaków oddających dźwięki języka słowiańskiego, Cyryl opracował specjalne pismo starocerkiewnosłowiańskie zwane głągolicą, a później cyrylicą. Jest ono do dziś stosowane w Rosji, Bułgarii, Serbii, na Białorusi, Ukrainie oraz w Kościele prawosławnym i grekokatolickim. Metody wprowadził język słowiański do liturgii. Praca misjonarzy wpłynęła na rozwój krajów słowiańskich, związała je mocno z kręgiem kultury śródziemnomorskiej. 31 grudnia 1980 r. papież Jan Paweł II ogłosił Cyryla i Metodę współpatronami Europy.

Święta Brygida Szwedzka

Św. Brygida urodziła się około 1303 r. niedaleko Uppsali w Szwecji. W wieku 14 lat została wydana za mąż. Po 28 latach jej mążzonek wstąpił do klasztoru, ona również poświęciła się służbie Bożej, zakładając nowy zakon żeński, zwany od jej imienia „brygidkami”, którego członkinie były zobowiązane do zachowania pokory, prostoty i skrajnego ubóstwa. Jego pierwszą przełożoną została córka Brygidy, Katarzyna, uznana później za świętą. Przez wiele lat Brygida doznawała objawień. Pod ich wpływem pisała listy do możnych tego świata, przestrzegając ich przed gniewem Bożym i wzywając do poprawy. Działała też we Włoszech i w Hiszpanii, gdzie, praktykując ascezę, doznawała pierwszych objawień. Była wielką mistyczką, a teksty widzeń Świętej Brygidy są uważane za wybitne przykłady literatury średniowiecznej. Ostro wystąpiła przeciwko zakonowi krzyżackiemu, przepowiadając mu upadek jako karę za okrucieństwa i nieprawości. Nic więc dziwnego, że król Władysław Jagiełło, dziękując Bogu za zwycięstwo pod Grunwaldem, wybudował w Lublinie kościół właśnie pod wezwaniem Świętej Brygidy. Zmarła w 1373 r., a już w 1391 została kanonizowana. W 1999 r. papież Jan Paweł II ogłosił świętą Brygidę współpatronką Europy.

Święta Katarzyna ze Sieny

Choć była tylko prostą zakonnicą, z Bożego natchnienia dyktowała listy do dostojników świeckich i duchownych, prosząc o starania na rzecz pokoju w Europie i jedności w Kościele. Zabiegała o powrót papieża z Awinionu do Rzymu. W 1375 r. otrzymała stygmaty, na jej ciele pojawiły się rany, podobne do ran Chrystusa. Zmarła w 1380 r., w wieku 33 lat. Pozostawiła po sobie blisko 400 listów oraz słynną *Księgę Opatrzności Bożej*. Kult św. Katarzyny rozpoczął się zaraz po jej śmierci, choć ogłoszona świętą została dopiero w 1461 r. Jest drugą, po św. Piotrze, patronką Rzymu oraz patronką Włoch. W 1999 r. papież Jan Paweł II ogłosił ją współpatronką Europy.

Święta Teresa Benedykta od Krzyża

Święta Edyta Stein (1891-1942) pochodziła z Wrocławia, z rodziny żydowskiej. Przeszła na katolicyzm w 1921 r. Była filozofem i teologiem. Jej mistrzem był twórca fenomenologii

Edmund Husserl. W 1933 r. wstąpiła do klasztoru karmelitanek i obrała imię Benedykty od Krzyża. Aresztowana przez gestapo w 1942 r. trafiła do Oświęcimia, gdzie została zamordowana. Jest pierwszą Żydówką wyniesioną na ołtarze w Kościele katolickim.

„Dlatego po stosownej konsultacji i w nawiązaniu do decyzji podjętej 31 grudnia 1980 r., kiedy to ogłosiliśmy współpatronami Europy – obok Świętego Benedykta – dwóch świętych pierwszego tysiąclecia, braci Cyryla i Metodego, pionierów ewangelizacji na Wschodzie, postanowiłem włączyć do grona niebieskich patronów kontynentu trzy postaci równie mocno związane z kluczowymi okresami drugiego tysiąclecia, zbliżającego się już do końca: świętą Brygidę szwedzką, świętą Katarzynę ze Sieny i świętą Teresę Benedyktę od Krzyża (...) są to postaci szczególnie ważne dla kontynentu europejskiego. Święta Brygida kieruje nasze myśli ku północnym krańcom Europy, gdzie styka się ona niejako z innymi częściami świata i skąd święta wyruszyła w drogę do Rzymu. Katarzyna ze Sieny stała się równie szeroko znana ze względu na rolę, jaką odegrała w okresie, gdy Następca Piotra rezydował w Awinionie: doprowadziła mianowicie do końca duchowe dzieło rozpoczęte przez Brygidę, stając się orędowniczką powrotu papieża do właściwej siedziby przy grobie Księcia Apostołów. Wreszcie Teresa Benedykta od Krzyża, niedawno kanonizowana, nie tylko związana była z różnymi krajami Europy, ale całym swoim życiem – jako myślicielka, mistyczka i męczenniczka – przerzuciła jak gdyby most między swoim żydowskim pochodzeniem a wiarą w Chrystusa, prowadząc z niezawodną intuicją dialog ze współczesną myślą filozoficzną, a na koniec stając się przez męczeństwo – w obliczu straszliwej hańby shoah – rzeczniczką racji Boga i człowieka. Stała się w ten sposób symbolem przemian dokonujących się w człowieku, kulturze i religii, w których kryje się sam zarodek tragedii i nadziei kontynentu europejskiego” (List *Motu proprio* papieża Jana Pawła II, Rzym, 1 października 1999 r.).

[dostęp 10 czerwca 2013], dostępny w Internecie:

http://chomikuj.pl/levisticum/*c5*9awi*c4*99ci+i+wielcy/*c5*9awi*c4*99ci+patronowie+Europy,44239237.doc